

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 22/02-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne na neverejnom zasadnutí 2. decembra 2002 o návrhu KS v B., zastúpeného predsedníčkou senátu JUDr. A. H., na začatie konania o súlade § 45 ods. 1 a 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 66/1992 Zb. o Spravovacom poriadku pre okresné a krajské sudy v znení neskorších predpisov s čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky takto

r o z h o d o l :

Návrh KS v B. na začatie konania o súlade právnych predpisov **o d m i e t a** ako podaný zjavne neoprávnenou osobou.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sa obrátil KS v B. (ďalej len „krajský súd“), zastúpený predsedníčkou senátu JUDr. A. H. (ďalej len „predsedníčka senátu“), s podaním z 31. júla 2002 označeným ako „Návrh na začatie konania o súlade § 45 ods. 1, 2 Vyhlášky MS SR č. 66/92 Zb. s článkom 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“.

Podanie súvisí s trestnou vecou vedenou proti obžalovanému JUDr. E. B. (ďalej aj „obžalovaný“) pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. c) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona a iné vedenou na krajskom súde v súčasnosti pod sp. zn. 1 T 34/01 a problémom procesného využitia zvukových záznamov a videozáznamu (ďalej len „informačno-technické prostriedky“) získaných políciou pred začatím trestného stíhania, na základe súhlasu sudcu krajského súdu v zmysle § 45 ods. 1 a 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 66/1992 Zb. o Spravovacom poriadku pre okresné a krajské sudy v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška ministerstva spravodlivosti“).

Krajský súd sa v súvislosti s týmto problémom už obrátil na ústavný súd s návrhom z 25. februára 2002 na začatie konania o súlade čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) s vyhláškou ministerstva spravodlivosti, ktorý však ústavný súd odmietol pre nedostatok právomoci uznesením č. k. PL. ÚS 15/02-9 z 20. mája 2002.

Predsedníčka senátu v návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov z 31. júla 2002 v podstate zopakovala argumentáciu z návrhu z 25. februára 2002. Okrem iného poukázala na dôvody vedúce krajský súd k uznaniu procesnej hodnoty dôkazov získaných využitím informačno-technických prostriedkov, pri odsúdení obžalovaného rozsudkom sp. zn. 1 T 20/99 z 9. septembra 1999, ako aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tzo V 5/2001 z 21. júna 2001 (ďalej len „najvyšší súd“ a „rozsudok z 21. júna 2001“), ktorým bol v konaní o sťažnosti pre porušenie zákona zrušený aj označený rozsudok krajského súdu, pričom vec bola tomuto súdu prikázaná, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Pretože najvyšší súd v rozsudku z 21. júna 2001 považoval za nevyhnutné, aby ústavný súd posúdil, či ustanovenie vyhlášky ministerstva spravodlivosti, na základe ktorého bolo rozhodnuté o použití informačno-technických prostriedkov, je v súlade s ústavou, pričom krajský súd je viazaný týmto právnym názorom súdu vyššieho stupňa, opätovne podal tento návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov.

2. Z pripojeného rozsudku najvyššieho súdu z 21. júna 2001 vyplýva, že procesnou otázkou s hmotnoprávnym dopadom je, či zvukové záznamy získané odposluchom obžalovaného, na ktoré dal súhlas sudca krajského súdu, sú v súlade so zákonom, keďže je spornou otázkou, či o žiadosti rozhodol zákonný sudca. Príslušnosť sudcu oprávneného rozhodovať o vydávaní súhlasu na použitie informačno-technických prostriedkov totiž upravuje iba vyhláška ministerstva spravodlivosti v § 45 ods. 1. Z čl. 48 ods. 1 ústavy však vyplýva zásada, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi a jeho príslušnosť môže upraviť iba zákon. Najvyšší súd potom na strane 5 rozsudku doslova uviedol: „Rozhodnutie o tom, či časť vyššie uvedeného všeobecne záväzného právneho predpisu odporuje Ústave Slovenskej republiky však neprislúcha Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako všeobecnému súdu. Krajský súd bude preto musieť zvážiť, či v posudzovanej veci trestné stíhanie preruší podľa § 224 ods. 5 Tr. por. a podá návrh na začatie konania pred Ústavným súdom. Posúdenie tejto otázky v danej trestnej veci je nevyhnutné pre rozhodovanie o vine a treste, pričom do rozhodnutia Ústavného súdu o tejto otázke platí zásada prezumpcie ústavnosti.“

3. Po výzve ústavného súdu z 23. septembra 2002 na odstránenie nedostatkov podania z 31. júla 2002 predsedníčka senátu v podaní z 10. októbra 2002 okrem iného navrhla, aby ústavný súd po prejednaní veci rozhodol „že ustanovenie § 45 ods. 1 vyhl. 66/92 Zb. neodporuje článku 48 ods. 1 Ústavy SR a že obžalovaný JUDr. E. B. nebol odňatý zákonnému sudcovi v súvislosti s použitím informačno-technických prostriedkov“.

II.

1. Krajský súd, zastúpený predsedníčkou senátu konajúcou v trestnej veci, v ktorej bolo trestné stíhanie prerušené, podal návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov ako osoba oprávnená podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy, resp. § 18 ods. 1 písm. d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu predpísané zákonom o ústavnom súde a tiež existenciu okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (medzi tieto patrí aj podanie návrhu niekým zjavne neoprávneným).

2. Podľa čl. 125 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade právnych predpisov nižšieho stupňa právnej sily s právnymi predpismi vyššieho stupňa právnej sily vrátane ústavy. Podľa písmena b) tohto ustanovenia rozhoduje okrem iného o súlade všeobecne záväzných právnych predpisov ministerstiev s ústavou.

Z vyvrátiteľného predpokladu ústavnosti právnych predpisov nižšieho stupňa právnej sily vyplýva, že „ústavný súd rozhoduje o súlade“ v zmysle čl. 125 ods. 1 ústavy vtedy, ak osoby označené ako oprávnené „dospejú k názoru, že právny predpis nižšej právnej sily nie je v súlade s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou“ (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde), podajú návrh na začatie konania a požiadajú ústavný súd, aby vyslovil nesúlad.

Osobou oprávnenou podať ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov, o ktorom by ústavný súd konal a rozhodol vo veci samej, je preto len ten, kto je označený ako oprávnený v čl. 130 ods. 1 písm. a) až e) ústavy, resp. § 18 ods. 1 písm. a) až e) zákona o ústavnom súde a zároveň dospel k názoru o nesúlade právneho predpisu nižšieho stupňa právnej sily s právnym predpisom vyššieho stupňa právnej sily.

Tento právny názor vychádza tiež z osobitnej úpravy týkajúcej sa súdu v čl. 144 ods. 2 ústavy a § 224 ods. 5 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Podľa čl. 144 ods. 2 ústavy: „Ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1. Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný.“

Podľa § 224 ods. 5 Trestného poriadku: „Súd preruší trestné stíhanie, ak sa domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, ktorého použitie je v danej trestnej veci rozhodné pre rozhodovanie o vine a treste, je v rozpore so zákonom, a podá návrh na začatie konania pred ústavným súdom. Nález ústavného súdu je preň a pre ostatné všeobecné súdy záväzný.“

3. V konaní všeobecných súdov je súdom oprávneným podať ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov, o ktorom by ústavný súd konal a rozhodol vo veci samej, len ten súd, ktorý dospel k názoru alebo sa domnieva, že právny predpis nižšieho stupňa právnej sily nie je v súlade, resp. odporuje právnenému predpisu vyššieho stupňa právnej sily.

V trestnom konaní v súvislosti s riadnymi a mimoriadnymi opravnými prostriedkami nemôže túto zásadu prelomiť ani viazanosť nižšieho súdu právnym názorom vyššieho súdu a povinnosť vykonať úkony, ktorých vykonanie tento súd nariadil (§ 149 ods. 6, § 264 ods. 1 a § 270 ods. 4 Trestného poriadku), lebo by to bolo v rozpore so sudcovskou nezávislosťou v zmysle čl. 144 ods. 1 ústavy a § 2 ods. 2 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Pokiaľ teda vyšší súd dospeje k názoru o nesúlade právnych predpisov, má podať sám ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov, pričom nie je oprávnený v tomto smere vysloviť záväzný právny názor a uložiť nižšiemu súdu nejakú povinnosť.

4. Predsedníčka senátu podala návrh na začatie konania o súlade § 45 ods. 1 a 2 vyhlášky ministerstva spravodlivosti s čl. 48 ods. 1 ústavy, pričom v návrhu rozhodnutia, ktorého sa od ústavného súdu domáha (petite), uviedla, aby bolo rozhodnuté, že:

- ustanovenie § 45 ods. 1 vyhlášky ministerstva spravodlivosti neodporuje čl. 48 ods. 1 ústavy,
- obžalovaný nebol odňatý zákonnému sudcovi v súvislosti s použitím informačno-technických prostriedkov.

Pretože predsedníčka senátu nedospela k názoru o nesúlade § 45 ods. 1 vyhlášky ministerstva spravodlivosti s čl. 48 ods. 1 ústavy a ústavný súd požiadala, aby v podstate deklaroval súlad, bolo potrebné jej návrh odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podaný osobou zjavne neoprávnenou.

K časti petitu týkajúcej sa neodňatia obžalovaného zákonnému sudcovi treba uviesť, že v konaní ústavného súdu o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy ide o abstraktnú kontrolu ústavnosti, a nie o ochranu základného práva individuálnej osoby v konkrétnej veci prejednáwanej súdom, ktorej sa môže domáhať len osoba, ktorej svedčí základné právo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. decembra 2002